

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.04.2022
Hetkel kehtiv
RT I, 22.10.2021, 9

Kohtute seadus

Vastu võetud 19.06.2002
[RT I 2002, 64, 390](#)
jõustumine 29.07.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
29.01.2003	RT I 2003, 21, 121	15.03.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2008
07.04.2004	RT I 2004, 27, 176	01.05.2004
19.05.2004	RT I 2004, 46, 329	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 56, 403	01.03.2005
22.02.2005	RT I 2005, 15, 85	01.01.2006
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
15.12.2005	RT I 2005, 71, 549	01.01.2006
26.01.2006	RT I 2006, 7, 42	04.02.2006
15.03.2006	RT I 2006, 15, 118	14.04.2006
11.10.2006	RT I 2006, 48, 357	18.11.2006
23.11.2006	RT I 2006, 55, 411	23.12.2006
06.12.2006	RT I 2006, 61, 456	01.01.2007
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
21.11.2007	RT I 2007, 67, 413	28.12.2007
20.02.2008	RT I 2008, 13, 85	24.03.2008
20.02.2008	RT I 2008, 13, 85	01.01.2009
20.03.2008	RT I 2008, 17, 118	01.06.2008
08.05.2008	RT I 2008, 20, 139	01.01.2009
19.06.2008	RT I 2008, 29, 189	01.07.2008
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 4, 27	26.01.2009
20.02.2009	RT I 2009, 15, 93	01.03.2009
18.02.2009	RT I 2009, 15, 94	10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub süüdimõistev kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.
16.12.2009	RT I 2009, 67, 460	01.01.2010
09.12.2009	RT I 2009, 68, 463	10.01.2010
16.12.2009	RT I 2010, 1, 2	jõustub Riigikogu XII koosseisu volituste alguspäeval, jõustumisaeg muudetud 01.01.2012; jõustumisaeg osaliselt muudetud 01.01.2013 [RT I, 28.12.2011, 1]; 01.07.2013 [RT I, 29.12.2012, 1]
24.11.2010	RT I, 20.12.2010, 1	01.01.2011
08.12.2010	RT I, 28.12.2010, 6	01.01.2012
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 1	01.09.2011
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 3	01.01.2012
09.02.2011	RT I, 04.03.2011, 1	01.04.2011

07.12.2011	RT I, 28.12.2011, 1	01.01.2012, osaliselt kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 3	01.01.2013, osaliselt 01.07.2012
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
13.06.2012	RT I, 10.07.2012, 3	01.04.2013
12.12.2012	RT I, 29.12.2012, 1	01.01.2013, osaliselt 01.04.2013 ja 01.07.2013
12.12.2012	RT I, 29.12.2012, 2	01.01.2013
11.12.2013	RT I, 23.12.2013, 1	01.01.2014, osaliselt 01.01.2015 ja 01.01.2020
04.02.2014	RT I, 06.02.2014, 13	04.02.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab kohtute seaduse § 125 ¹ lõike 2 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 174 lõike 8 osas, mille kohaselt võib tsiviilkohtumenetluses menetluskulud kindlaks määrata kohtujurist, põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.
11.06.2014	RT I, 21.06.2014, 8	01.01.2015, osaliselt 01.07.2014
12.06.2014	RT I, 21.06.2014, 11	01.07.2014
26.06.2014	RT I, 04.07.2014, 34	26.06.2014 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132.7 lõike 2 ja Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seaduse, kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse § 3 punktiga 2 kohtute seaduse § 82 kehtetuks tunnistamine osas, milles need ei võimaldanud ümber arvutada kohtunike vanaduspensione lähtuvalt kohtunike ametipalkadest 1. juulil 2013.
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 1	01.01.2016, jõustumisaeg muudetud 01.07.2016 [RT I, 17.12.2015, 1]
02.12.2014	RT I, 23.12.2014, 1	01.01.2015
09.12.2014	RT I, 22.12.2014, 9	01.01.2015
18.02.2015	RT I, 10.03.2015, 3	01.04.2015
22.10.2015	RT I, 24.10.2015, 1	22.10.2015 - Tunnistada põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132 ⁵ osas, milles see ei võimalda määrata kohtuniku perekonnaliikme kohtuniku perekonnaliikme toitjakaotuspensionile, kui kohtunikupensionile jäänud isik suri või sureb pärast 30. juunit 2013.
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015, osaliselt 01.07.2016
01.06.2016	RT I, 22.06.2016, 1	01.01.2018
07.06.2016	RT I, 22.06.2016, 21	01.08.2016
07.12.2016	RT I, 21.12.2016, 1	01.03.2018
15.12.2016	RT I, 28.12.2016, 14	07.01.2017, osaliselt 11.01.2017
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
22.11.2017	RT I, 05.12.2017, 1	15.12.2017, osaliselt 01.01.2018
19.12.2017	RT I, 21.12.2017, 46	19.12.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab põhiseadusvastaseks ning kehtetuks kohtute seaduse § 132 ² lõike 2 ¹ osas, milles see norm ei näe ette kohtuniku vanaduspensionile

		taotlemise õigust kuni 1. juulini 2016 kehtinud KS § 132 ² lõike 2 alusel kohtunikule, kelle enne 1. juulit 2016 tekkinud 100-, 90- või 80-protsendilist püsivat töövõime kaotust ei tuvastatud kohtuniku terviseseisundist tulenevatel objektiivsetel põhjustel riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel enne 1. juulit 2016, ega võimalda kohtunikul püsiva töövõime kaotuse tekkimise aja tagasiulatuvat tuvastamist.
06.12.2017	RT I, 28.12.2017, 1	01.01.2018, osaliselt 01.03.2018
09.05.2018	RT I, 31.05.2018, 2	10.06.2018, osaliselt 01.01.2021
17.10.2018	RT I, 26.10.2018, 1	01.04.2022
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 1	01.01.2020, osaliselt 23.03.2019
23.10.2019	RT I, 06.11.2019, 1	15.11.2019
04.12.2019	RT I, 19.12.2019, 1	01.01.2020
20.05.2020	RT I, 02.06.2020, 1	12.06.2020
10.06.2020	RT I, 20.06.2020, 1	30.06.2020, osaliselt 01.01.2021
16.12.2020	RT I, 04.01.2021, 4	01.02.2021, osaliselt 01.01.2022
20.01.2021	RT I, 28.01.2021, 1	08.02.2021
16.03.2021	RT I, 17.03.2021, 2	16.03.2021 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab kohtute seaduse § 132.5 kehtetuks osas, milles see välistab pärast 1991. aasta 31. detsembrit ja enne 2013. aasta 2. juulit ametis olnud kohtuniku perekonnaliikmele kohtuniku toitjakaotuspensioni määramise ja maksmise.
13.10.2021	RT I, 22.10.2021, 2	01.04.2022

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolevas seaduses sätestatakse kohtukorralduse ja kohtuteenistuse õiguslikud alused.

§ 2. Õigusemõistmine ja kohtu sõltumatus

- (1) Õigust mõistab ainult kohus.
- (2) Kellelgi ei ole õigust sekkuda õigusemõistmisesse.
- (3) Kohtus ja selle lähikonnas on keelatud teod, mis on suunatud õigusemõistmise häirimisele.

§ 3. Kohtuniku sõltumatuse põhitagatised

- (1) Kohtunik nimetatakse ametisse eluajaks.
- (2) Kohtuniku saab ametist tagandada üksnes kohtuotsuse alusel.
- (3) Esimese ja teise astme kohtu kohtunikule võib tema ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult Riigikohtu üldkogu ettepanekul ja Vabariigi Presidendi nõusolekul.
- (4) Riigikohtu kohtunikule võib tema ametisoleku ajal kriminaalasjas süüdistuse esitada ainult õiguskantsleri ettepanekul ja Riigikogu koosseisu enamuse nõusolekul.

§ 4. Kohtualluvus

- (1) Kohtualluvus sätestatakse seadusega.
- (2) Kohtuasja võib ühe kohtu alluvusest üle anda teisele kohtule üksnes seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 5. Kohtu töökeel

- (1) Kohtumenetlus ja asjaajamine kohtus toimuvad eesti keeles.
- (2) Muu keele kasutamine kohtumenetluses sätestatakse kohtumenetluse seadustes.

§ 6. Kohtu tööaeg

- (1) Kohtunik korraldab oma tööaja iseseisvalt. Kohtunik peab oma kohustused täitma mõistliku aja jooksul, arvestades seaduses ettenähtud menetlustähtaegu.
- (2) Kohtuistungid peetakse tööpäevadel kella üheksast kella kaheksateistkümmeni. Pärast seda võib istung jätkuda juhul, kui kohus leiab, et see on otstarbekas õigusemõistmise huvides.
- (3) Kriminaalasja kiirmenetluses lahendamiseks, väärteo eest karistuse mõistmiseks, tõkendi kohaldamise või haldustoiminguks loa andmise otsustamiseks võib kohtuistungit pidada ka muul ajal.
[RT I 2006, 15, 118- jõust. 14.04.2006]
- (4) Valveaeg on aeg, millal kohtunik peab iseseisvalt korraldatud tööaja väliselt olema kättesaadav seaduses sätestatud ettenägematute või edasilükkamatute teenistusülesannete täitmiseks.
[RT I, 13.03.2019, 1- jõust. 01.01.2020]

§ 7. Kohtuasutus

- (1) Kohtuasutused on maakohus, halduskohus, ringkonnakohus ja Riigikohus.
- (2) Kohtuasutusel on oma eelarve ja väikese riigivapi kujutisega pitsat.
- (3) Kohtuasutused registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 8. Kohtuteenistus

- (1) Kohtuteenistus on töötamine kohtuasutuses. Kohtuteenistuses on kohtunikud ja kohtuteenistujad.
- (2) Kohtunikele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust üksnes käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]
- (3) Kohtuteenistujale kohaldatakse avaliku teenistuse seadust, kui käesolevas seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

§ 8¹. Kohtuniku juurdepääs riigisaladusele ja salastatud välisteabele

- (1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele ja salastatud välisteabele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.
- (2) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka kohtuniku suhtes.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud julgeolekukontrolli läbimiseks täidab kohtunik riigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedi ja allkirjastab nõusoleku, millega lubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal enda kohta teavet füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt, ning esitab need kohtu esimehele.
[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]
- (4) Kohtu esimees määrab kohtuniku suhtes julgeolekukontrolli teostava asutuse, kellele ta edastab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumendid.
[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]
- (5) Julgeolekukontrolli asutus esitab kohtuniku suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud andmed kolme kuu jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud dokumentide saamisest arvates kohtu esimehele. Kohtu esimees esitab põhjendatud taotluse kohtunikule salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmiseks koos julgeolekukontrolli käigus kogutud andmetega Riigikohtu üldkogule otsustamiseks, kas kohtunik on läbinud julgeolekukontrolli. Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat väljastatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud korras.
[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 10.06.2018]

§ 8². Menetlusedokumentide registreerimine kohtus

(1) Kohtusse saabunud ja välja saadetud menetlusedokumentid registreeritakse kohtute infosüsteemis ja kohtutoimikus. Registreerimise täpsem kord nähakse ette kohtu kantselei kodukorras.

(2) Kohtusse saabunud ja välja saadetud menetlusedokumente ei registreerita dokumendiregistris juhul, kui menetlusosalisele on tagatud juurdepääs menetlusedokumentidele veebilehe või infosüsteemi kaudu.
[RT I 2009, 68, 463- jõust. 10.01.2010]

2. peatükk ESIMESE ASTME KOHUS

1. jagu Maakohus

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 9. Maakohus

(1) Maakohus esimese astme kohtuna arutab tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasju. Maakohus teeb ka muid toiminguid, mis on seadusega antud nende pädevusse.

(2) Maakohtud on:
1) Harju Maakohus;
2) Viru Maakohus;
3) Pärnu Maakohus;
4) Tartu Maakohus.

(2¹) Maakohtul on üks või mitu kohtumaja.

(3) Kohtumajad asuvad maakohtu tööpiirkonnas. Kohtumajade täpsed asukohad ning teeninduspiirkonnad määrab [valdkonna eest vastutav minister](#). Iga kohtumaja asukoht on ka maakohtu asukohaks.

(4) Maakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtudirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 10. Maakohtu tööpiirkond

(1) Maakohtu tööpiirkonna määrab [valdkonna eest vastutav minister](#).

(2) Seadusega võib ette näha kohtud, kes lahendavad mõnda liiki kohtuasju tööpiirkonda arvestamata.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 10¹. Tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasja arutamise koht

[Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 11. Maakohtu kohtunike arv

Maakohtu kohtunike arvu ja jagunemise kohtumajade vahel määrab [valdkonna eest vastutav minister](#), kuulunud ära maakohtu esimehe ja selle ringkonnakohtu esimehe arvumuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.
[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

§ 11¹. Maakohtu kohtuniku alaline teenistuskoh

[RT I 2005, 15, 85- jõust. 01.01.2006]

(1) Maakohtu kohtuniku alaline teenistuskoh on kohtumajas, kuhu Riigikohtu üldkogu (§ 55 lõige 3), kohtu üldkogu (§ 57 lõige 1) või kohtu esimees (§ 57 lõige 2) on ta määranud.
[RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(1¹) Kui maakohtu esimeheks nimetatakse kohtunik, kes oli vahetult enne esimeheks nimetamist teise kohtu teenistuses, määrab ta esimehe ametiajaks ise kohtumaja, kus on tema alaline teenistuskoh.